

بررسی میزان محبوبیت والدین و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان

اشرف گلزاریان^۱، مریم وثوقی^۲، فاطمه بداریه^۳ و فاطمه خسروجردی^۴

۱. کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار golzareyan.ashraf@gmail.com

۲. کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار maryamvosog@gmail.com

۳. کارشناسی الهیات و معارف اسلامی (فلسفه)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار ffatmhbdaryh@gmail.com

۴. کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی (فقه و مبانی حقوق اسلامی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار

f.khosroovjerdi1303@gmail.com

چکیده

خانواده یکی از ابتدایی ترین اشکال شناخته شده زندگی اجتماعی انسان می باشد که از بدو پیدایش انسان در کره زمین تاکنون وجود داشته است. کارکردهای مختلف خانواده و نقش اساسی آن در جامعه یکی از مهمترین دلایل پیدایش و بقای آن از ابتدا تا به امروز می باشد. محبوبیت والدین لازمه ی تربیت مناسب و اثر گذار و پیشرفت فرزندان، محسوب می شود. براین اساس خانواده با فراهم نمودن امکانات، شرایط و بسترهای لازم می تواند از جوانب مختلف موجبات رشد، توسعه و تعالی فرزندان را در ابعاد مختلف فراهم نماید و محبوبیت والدین می تواند موجبات پیشرفت تحصیلی فرزندان را فراهم آورده و آنان را در زمینه تحصیلی موفق تر نماید از انگیزه پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص های پیشرفت در نظام آموزش و پرورش مفهوم «انجام تکالیف و موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص» یا «موفقیت دانش آموزان در امر یادگیری مطالب درسی» استفاده می شود و وجه مخالف آن، افت تحصیلی است که یکی از معضلات نظام آموزشی می باشد

کلیدواژه ها: رضایت مندی محبوبیت والدین، پیشرفت تحصیلی

مقدمه

تاثیر خانواده بر رشد فرزندان چنان بارز است که والدین با توجه به نقش کلیدی که در خانواده دارند، قابلیت اثرگذاری از جوانب گوناگون بر فرزندان خود را دارند (کاندیدا و همکاران؛ ۲۰۱۶). والدین سالم و بالغ در مقایسه با والدین نابالغ و ناسالم معمولاً با حساسیت و مهربانی بیشتری به نیازها و اشارات کودکان توجه می‌کنند و این روش، امنیت عاطفی، استقلال، توانش اجتماعی و موفقیت هوشی فرزندان را تشویق می‌کند (خالکیو و همکاران؛ ۲۰۰۸).

بنابراین شکی نیست که یکی از عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی و موفقیت های دانش آموزان به کیفیت رابط درون خانواده باز می‌گردد. در عرصه‌ی خانواده یکی از متغیرهای مهم، رضایت‌مندی زوجیت والدین است. سوال اساسی این است که آیا شرکای ازدواج از روابط میان خود احساس رضایت می‌کنند؟

رابطه زناشویی باید براساس اطمینان و احترام متقابل باشد که در این امر عوامل عاشقانه و صمیمیت نیز دخالت دارند. علاوه بر این هر یک از زوجین نیازمند همسر با کفایت و آگاهی هستند که بتواند به موقع به حل تعارضات موجود بپردازد (دهقانی، ۱۳۹۴). کارکرد در بیان کارکردگرایی، تاثیری است که پدیده های اجتماعی از خود بر جای می‌گذارند. این آثار، نتیجه و دستاورد «ساختارها» هستند (مظاهری، ۱۳۹۱). خانواده مطلوب در بخش کارکردی نیز از مشخصه های خاصی بهره می‌برد که موجب تمایز خانواده آرمانی می‌شود.

از طرفی معنا بخشی به زندگی و ایجاد حس رضایت در افراد، امیدوار ساختن آنان به آینده است که نتیجه آن، افزایش سازگاری افراد با ناملایمات و دشواری های زندگی است. این معنابخشی از آثار ایمان به خدا، تسلیم و رضا به مقدرات الهی است. فرد باید باور داشته باشد که همه رویدادهای جهان، منوط به اذن خداوند و توانی است که او به اسباب و علل افاضه می‌کند. افزون بر این، خداوند نه تنها به مصالح انسان آگاه تر است، بلکه بیش از آنها بر ایشان خیرخواه و سعادت طلب است. بنابراین، همه حوادث در جهت خیر و صلاح انسان‌ها روی می‌دهد. تسلیم و رضا به حوادث جهان که بر اساس خواست خداست، برای انسانی که هم به امور ماورای طبیعت باور دارد و هم به خداوند تعلق عاطفی دارد، امری مطلوب خواهد بود، اما اگر تسلیم رضای الهی نشود، وضعیت مشکل تر می‌شود (دسلویا و همکاران، ۲۰۱۶). پیروی از سیره معصومین، این معنابخشی را تداعی می‌کند. به عنوان نمونه سیره امام سجاد در زندگی به گونه ای است که نشان از رضامندی آن حضرت از خداوند در همه زمینه هاست. امام باقر فرمودند: «سخت مریض شدم پدرم به من گفت: چه میل داری؟ گفتم: مایلم آنچه خدا برایم خواسته بر خلاف آن درخواستی نداشته باشم. فرمود: احسنت! شبیه ابراهیم خلیل شده ای؛ چنان که جبرئیل به او گفت: حاجتی داری؟ گفت: در مقابل خدا اظهار نظری ندارم. او کافی است و او بهترین پشتیبان من است.» (دانشور، ۱۳۹۳).

بدیهی است که جو حاکم بر خانواده، شرایط رشد و بالندگی و یا کجروی های فرزندان رارقم می‌زند. همین جو خانواده، خود موجب ایجاد و یا عدم رضایتمندی در بین همسران می‌گردد و شرایط خاصی را برای فرزندان رقم می‌زند. افروز (۱۳۹۳) بیان می‌دارد که رضایتمندی متقابل زن و شوهر از جاذبه‌های روانی-جنسی یکدیگر و برخورداری از بیشترین احساس آرامش و امنیت روانی در زندگی مشترک است. در بیانی دیگر رضامندی به آن حالت موجود زنده گفته می‌شود که تمایلات محرک وی به هدف خود رسیده‌اند. احساسی که شخص هنگام رسیدن به آرزوهایش پیدا می‌کند. و نیز رضایت خوشایندی برآمده از آگاهی به یک وضعیت راحت است که معمولاً با ارضای بعضی تمایلات خاص پیوند خورده‌است. از آنجائیکه رضایت همراه خوشایندی است، لذا خوشایندی ممکن است به رضایت تبدیل شود. افراد رضایت را در فکر کردن به وضعیتی که در وهله اول از خوشایندی برای آنها حاصل می‌شود به دست می‌آورند (شیخی‌کوهسار، ۱۳۹۰).

بایسته است رسیدن به رضایت در زندگی زناشویی، یکی از اهداف بزرگ هر خانواده باشد. زیرا در سایه ی رسیدن به رضایتمندی است که آرامش روانی بر خانواده حکمفرما بوده و محیطی آرام برای رشد و تعالی فرزندان ایجاد می‌گردد.

¹ .Candida et al.

² .Khaleque et al.

دستیابی به رضایتمندی زناشویی عوامل مختلفی موثرند. بر اساس تحقیقات نیومن و نیومن^۳ (۱۹۹۱) این عوامل عبارتند از: (۱) سطح تحصیلات بالا (۲) موقعیت اقتصادی و اجتماعی بالا (۳) شباهت در علایق و شخصیت زوجین (۴) مرحله اولیه و انتهای چرخه زندگی خانواده (۵) هماهنگی جنسی (۶) برای زن، ازدواج دیرتر (سلطانی، ۱۳۹۴). از طرفی رضایت زناشویی طی سال های زندگی افت می کند و بیشترین میزان آن متعلق به قبل از تولد فرزندان و پس از ترک آنان است. علت آن که قبل و بعد از فرزندان میزان رضایت زناشویی بالاتر است آن است که در این دوران زوجین وقت و انرژی بیشتری را صرف یکدیگر می کنند و موقعیت های درگیری زای کمتری (اداره فرزندان) برای ایشان پیش می آید. همچنین اغلب مطالعات زمینه یابی تفاوت های گسترده ای را در زمینه فراوانی فعالیت های جنسی مطرح کرده اند، اما همگی هماهنگی جنسی و اهمیت آن بر میزان رضایت را مهم دانسته اند (دوستی، ۱۳۹۳). بنابراین، با توجه به افت و خیز رضایتمندی زناشویی و افت آن در زمان پرورش فرزند، اهمیت تقویت آن در این دوران، اهمیت بیشتری می یابد.

چنانچه روابط زناشویی رابطه ای سست باشد پایه های لازم برای موفقیت آمیز بودن و مطلوب بودن عملکرد خانواده لرزان و یا حداقل ضعیف خواهد بود. برای زوجی که خودشان با هم سازگار نیستند مشکل است که والدین خوبی باشند (دهقانی، ۱۳۹۴). به نظر می رسد رضایت زوجین منجر به ایجاد کانونی صمیمی برای والدین و فرزندان شده که در آن والدین در چشم فرزندان از محبوبیت بالایی برخوردار بوده و قابل احترام می باشند و اطاعت از فرامین والدین برای فرزندان لازم الاجرا می باشد (حسینی، ۱۳۸۹). اگر والدین در نزد فرزندان خود از اعتبار، اهمیت و ارزشمندی برخوردار باشند، والدین محبوبیت دارند. به نظر می رسد چنانچه والدین دارای محبوبیت باشند فرزندانشان موفقیت تحصیلی فراوان تری خواهند داشت، بدون آن که نگرانی چندانی نسبت به وضعیت تحصیلی فرزندان در میان باشد. صفت هایی مانند محبوبیت و موفقیت، از جنس نگرش و احساس بوده و نسبی هستند و نمی توان آنها را طوری تعریف کرد که مورد پذیرش همگان قرار گیرد. اما می توان با مطالعه ویژگی های شخصیتی افراد محبوب و موفق، عواملی کلی را که موجب بالا رفتن موفقیت و محبوبیت می شود را شناسایی کرد.

اگر بخواهیم یک تعریف اجمالی از محبوبیت ارائه دهیم، می توان آن را اینگونه تعریف نمود که فرد محبوب، کسی است که دیگران او را دوست دارند و از همنشینی و مصاحبت با وی لذت می برند. فرد محبوب، انسانی صادق، راستگو و دلسوز است، آگاه به امور مختلف بوده و در حوزه خود از تخصص و دانش لازم برخوردار است. همچنین به نقش ها و وظایف خود آگاهی دارد و به آنها عمل می کند و به نحو شایسته با اطرافیان خود رابطه ی انسانی برقرار می کند (مرعشی شوشتری، ۱۳۹۲). محبوبیت یعنی دیگران از بودن با ما احساس خرسندی کنند. وقتی احساس محبوب بودن می کنیم، نیاز به تعلق و دلبستگی ما تأمین می شود (اسدی، ۱۳۹۳). با توجه به نظریه مازلو، محبوبیت از جمله نیازهای انسان است که در مسیر رشد و شکوفایی شخصیت افراد وجود دارد (چن و همکاران، ۲۰۱۵). و چنانچه پاسخی مناسب بدان نیاز داده نشود نه تنها فرد آسیب خواهد دید، بلکه این مهم زمینه ساز ناسازگاری های شدیدی در سطح شخصیت وی می گردد (امینی، ۱۳۹۴). با توجه به آنچه بیان شد و با در نظر گرفتن «نقش تأثیرگذار خانواده در پرورش ابعاد گوناگون عاطفی، شناختی و اجتماعی فرزندان» (تقوی جورابچی، ۱۳۸۸)، سوال اصلی در پژوهش حاضر این است که آیا بین محبوبیت والدین نزد فرزندان با انگیزه پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد؟

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

با توجه به اینکه محبوبیت والدین نزد فرزندان نشان از دلبستگی و تعلق عاطفی توأم با منزلت و احترام ویژه فرزندان به والدین خود است، لذا می توان دو کارکرد بسیار مهم را برای محبوبیت والدین نزد فرزندان قائل شد: (۱) نخست آنکه به والدین امکان می دهد در لایه های درونی شخصیت فرزندان نفوذ کنند. لازم به ذکر است مهمترین علت آنهاست که فرزندان خود نیز تمایل دارند رفتاری صادقانه به والدین خود ابراز کنند و از هر گونه تملق و رفتار ساختگی می پرهیزند. (۲) دوم آنکه تأثیرگذاری تربیتی آنان بر فرزندان را آسان و کارآمدتر می نماید. تحقیقاتی که در این حوزه صورت گرفته نشان می دهند که

3 Newman & Newman

4 -Chen et al.

بین میزان علاقه فرزندان به والدین و شخصیت فرزندان رابطه مستقیم و مثبتی وجود دارد (افکاری، ۱۳۹۲). این کارکردهای محبوبیت، چنان نفوذی در فرزندان ایجاد می کند که والدین را قادر می سازد بتوانند رشد و تعالی فرزندان را مدیریت کنند و چه بسا یکی از لازمه های سبک فرزند پروری مقتدرانه، همین محبوبیت والدین باشد. بنابر این محبوبیت والدین لازمه ی تربیت مناسب و اثر گذار و پیشرفت فرزندان، محسوب می شود.

براین اساس خانواده با فراهم نمودن امکانات، شرایط و بسترهای لازم می تواند از جوانب مختلف موجبات رشد، توسعه و تعالی فرزندان را در ابعاد مختلف فراهم نماید (گیولیا و همکاران، ۲۰۱۵) و محبوبیت والدین می تواند موجبات پیشرفت تحصیلی فرزندان را فراهم آورده و آنان را در زمینه تحصیلی موفق تر نماید (چن و همکاران، ۲۰۱۵).

تاکنون دو متغیر مهم در عرصه خانواده مورد کنکاش قرار گرفت و از بعد نظری تبیین گردید که دو متغیر رضایتمندی زوجیت والدین و محبوبیت والدین در نزد فرزندان، با انگیزه پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه دارند.

انگیزه پیشرفت تحصیلی ضمن اینکه در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه درآمد کافی می شود (آسانگ و همکاران، ۲۰۱۵). بدون شک در دنیای پیشرفته امروزی انگیزه پیشرفت تحصیلی، یکی از علایم موفقیت فرد می باشد که بدون آن توسعه و ترقی هیچ کشوری امکان پذیر نخواهد بود. ترقی هر کشوری رابطه مستقیمی با پیشرفت علوم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد.

از انگیزه پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص های پیشرفت در نظام آموزش و پرورش مفهوم «انجام تکالیف و موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص» یا «موفقیت دانش آموزان در امر یادگیری مطالب درسی» استفاده می شود و وجه مخالف آن، آفت تحصیلی است که یکی از معضلات نظام آموزشی می باشد (مارتینز و کاناتو، ۲۰۰۹). انگیزش زیر بنای رفتار انسان به شمار می رود و می توان آن را نیرویی تعریف کرد که انسان را به فعالیتها هدایت می کند (دالتون و همکاران، ۲۰۱۳، به نقل از وحدیان نژاد، ۱۳۹۴). صاحب نظران انگیزش را فرایندی می دانند که سه قلمرو ایجاد انگیزه، هدایت به سمت هدف معین و استمرار انگیزه را در بر می گیرد (ریو، ۲۰۰۵، ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۹۴). انگیزش را می توان به عنوان عامل نیرو دهنده، هدایت کننده و نگهدارنده رفتار تعریف کرد. سیفرت (۱۹۹۲) معتقد است که انگیزش یک تمایل یا گرایش به عمل خاصی است در حالی که انگیزه را علت اختصاصی رفتار به حساب می آورد و انگیزه را به صورت نیاز یا خواست ویژه ای که انگیزش را موجب می شود تعریف کرده است (سیف، ۱۳۹۶، الف). به اعتقاد پترنیچ و شانک (۲۰۰۲) انگیزش فرایندی است که طی آن، فعالیت هدف محور برانگیخته و حفظ می شود (شهرآرای، ۱۳۸۶). شناسایی مفهوم انگیزش از انگیزه های مختلف و تأثیر آنها بر فرایندهای یادگیری دانش آموزان به معلم کمک می کند تا در طرح و اجرای برنامه های آموزشی خود روش های بهتری را به کار گیرند (سیف، ۱۳۹۶، ب). دانش آموزانی که برای یاد گرفتن چیزی انگیزه دارند، برای یاد گرفتن آن و جذب کردن و حفظ کردن آن از فرایندهای شناختی عالی تری استفاده می کنند (دریسکول، ۲۰۰۰، به نقل از احدی و همکاران، ۱۳۸۸). این مسأله که پیشرفت تحصیلی به طور وسیعی با هوش کلی مرتبط بوده است حدود ۲۵ درصد از تغییرات پیشرفت کلاسی از طریق هوش قابل پیش بینی است پذیرفته شده می باشد اما به سایر مفاهیم چون انگیزش و ارزش بالای آن در زمینه های آموزشی که در کنار هوش نقش مهمی در تبیین پیشرفت تحصیلی دارد، توجه چندانی نشده است (استین مای و اسپیناس، ۲۰۰۹، به نقل از ساعتچی، ۱۳۹۴). انگیزه پیشرفت تحصیلی به جلوه ای از جایگاه تحصیلی دانش آموزان اشاره دارد که این جلوه ممکن است بیانگر نمره ای برای یک دوره، میانگین نمرات در دوره ای مربوط به یک موضوع یا میانگین نمرات دوره های مختلف باشد (آتش روز و همکاران، ۱۳۹۴).

با دقت در مفاهیم تعریف های انگیزه پیشرفت، می توان به اهمیت این متغیر در زندگی تحصیلی دانش آموزان پی برد. دانش آموزان و دانشجویانی که از موقعیت های تحصیلی برخوردارند، خانواده و جامعه با دیده ی احترام به آنان می نگرند. در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و در کنار این ها از هزینه های گزافی که از افت تحصیلی بر آموزش و

پرورش تحمیل می شود، کاسته خواهد شد. دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می توان اثر گذارترین عوامل در توسعه کشورها دانست. در حالی که امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. همچنین عدم موفقیت در تحصیل زمینه ساز مشکلات فردی و اجتماعی و انحراف از دستیابی به اهداف سیستم آموزش است.

در میان متغیرهای تحصیلی، انگیزه پیشرفت تحصیلی بیشتر از سایر متغیرها مورد توجه روانشناسان قرار گرفته است. زیرا به نظر می رسد آنچه می تواند یک فرد، خانواده در نهایت یک کشور را در مسیر پیشرفت، بیش از همه یاری دهد، بهره مندی از افرادی است که نه تنها دارای سلامت روانی مناسبی هستند، بلکه در امر آموزش نیز تحصیلات خود را با موفقیت پشت سر گذاشته اند، آگاهی از جنبه های روانی دانش آموزان می تواند همانند یک ابزار کمک آموزشی قدرتمند عمل کند (رمان مونوز، ۲۰۱۵). محققین عوامل مختلفی را در انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دخیل دانسته اند. اما با توجه به تفاوت های فرهنگی و تغییرات سریع عوامل در طول زمان نمی توان به عنوان یک قانون عمومی و کلی، علل خاصی را برای جوامع مطرح نمود (برادبنت و پون، ۲۰۱۵).

روش بررسی:

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی، از نظر روش گردآوری داده، تحقیقی زمینه یابی از نوع همبستگی محسوب می شود. تحقیقات همبستگی، شامل کلیه تحقیقاتی است که در آنها سعی می شود رابطه بین متغیرهای مختلف با استفاده از ضریب همبستگی، کشف یا تعیین شود. هدف روش تحقیق همبستگی مطالعه حدود تغییرات یک یا چند متغیر با حدود تغییرات یک یا چند متغیر دیگر است (دلور، ۱۳۹۴). همچنین زمینه یابی واقعا درباره اینکه چه می دانند و چه فکر می کنند، اندازه گیری می کند. این روش براساس پرسش استوار است. پرسیدن در اینجا می تواند به طور شفاهی از طریق مصاحبه یا کتبی به وسیله پرسشنامه و یا ترکیبی از هر دو یعنی پرسشنامه همراه با مصاحبه حضوری باشد. از ویژگی عمده این روش آن است که در محیط طبیعی انجام می گیرد و همزمان، اطلاعات لازم را گردآوری می کند (دلور، ۱۳۹۵).

یافته ها:

خانواده نخستین نهاد اجتماعی است که افراد در آن پرورش می یابند و نهادهای اجتماعی دیگر را پایه گذاری می کنند که پایه و اساس آنها در صورتی سالم خواهد بود که خانواده سالم باشد به گفته بگیان بهترین سیره ای که می تواند در فرزند پروری موثر باشد این است که پدر و مادر با هم خوب باشند. این باهم خوب بودن منطبق بر سازش است. یعنی حتی اگر پدر خانواده از لحاظ اقتصادی توان زیادی نداشته و نتواند از این بعد به فرزندان، امنیت بدهد، همین که مادر خانواده در این خصوص سازش کند و شرایط را بپذیرد، کودک چنین رفتاری را درک نموده و در نتیجه بهتر رشد می کند و لذا کمبود امنیت اقتصادی، پوشش داده می شود. لذا با توجه به نتایج حاصل از فرضیه دوم می توان به این نتیجه دست یافت که هرچه میزان رضایتمندی زوجیت والدین افزایش یابد انگیزه پیشرفت تحصیلی فرزندان نیز افزایش می یابد.

به نظر می رسد دلیل این موضوع نیز به این علت است که هر چه رضایتمندی زوجین افزایش یافته است، در روابط آنها با فرزندان تاثیر مثبتی داشته است و با ایجاد آرامش و تمرکز روحی، میل و انگیزه پیشرفت را در دانش آموزان افزایش دهد. بیشترین مؤلفه ای که در این ارتباط تاثیر پذیرفته است، ابعاد عاطفی انگیزه برای پیشرفت بوده است که ناشی از انتقال رضایتمندی توأم با آرامش عاطفی به دانش آموزان بوده است.

از آنجایی که شرط مهم برای رشد و شکوفایی هر جامعه ای وجود افراد آگاه، کارآمد و خلاق است، لذا پرورش و تقویت انگیزه پیشرفت سبب ایجاد انرژی و جهت دهی مناسب رفتار، علائق و نیازهای افراد در راستای اهداف ارزشمند و معین می شود انگیزش پیشرفت تحصیلی عبارت است از گرایشی همه جانبه به ارزیابی عملکرد خود با توجه به عالی ترین معیارهای تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است (وستلند، ۲۰۰۱). لذا با توجه به نتایج

6 Ramon-Muñoz

7 Boadbent & Poon

حاصل از فرضیه پنجم می‌توان به این نتیجه دست یافت که هرچه میزان محبوبیت والدین نزد فرزندان افزایش یابد انگیزه پیشرفت تحصیلی فرزندان نیز افزایش می‌یابد.

به نظر می‌رسد دلیل این موضوع آن بوده است که محبوبیت و صمیمیت با والدین سبب ایجاد روابط محکم و توأم با اعتمادی بین دانش‌آموزان و والدین شده است و در ذهن و باور دانش‌آموزان توانسته این ذهنیت را ایجاد نماید که برای والدین خود بسیار مهم و ارزشمند بوده و آنها به عنوان تکیه گاهی قابل اطمینان برای او هستند و فضا را برای پیشرفت او فراهم می‌کنند. لذا این ذهنیت توانسته است سبب شود تا با خیال راحت دانش‌آموزان به دنبال پیشرفت رفته و انگیزه آنها نیز در این مسیر تقویت شود. انسان زندگی خود را از خانواده شروع می‌کند و خمیرمایه شخصیت او در آنجا سرشته شده است، ارزش‌ها و معیارهای فکری او پایه‌گذاری می‌شود. این تاثیرات اولیه در رفتارها، ارتباطات فرد با دیگران و سازگاری با محیط اطراف در آینده و روی هم رفته در کل زندگی اش نقش تعیین کننده دارد. شخصیت فرزندان همیشه به رنگ محیط عاطفی خانواده در می‌آید.

از طرفی منظور از محبوبیت والدین در پژوهش حاضر، محبوبیت آنان در نزد فرزندان است که والدینی نزد فرزندان خود دارای محبوبیت هستند که دارای مشخصه‌های ویژه‌ای باشند که از جمله این ویژگی‌ها این است که والدین در چشم فرزندان بسیار مورد احترام قرار می‌گیرند و نه تنها دارای ارزش، جایگاه و منزلت والایی هستند، بلکه از نفوذ بالا و سطح مقبولیت بسیار خاصی در بین فرزندان برخوردارند. لازم به ذکر است محبوبیت والدین با صفات و رفتارهای مختلفی از جانب فرزندان ارتباط دارد و مبتنی بر پذیرش، مقبولیت، نفوذ، همنوایی، قضاوت و نگرش‌های فرزندان و آنها نزد فرزندانشان می‌باشد؛ لذا می‌توان گفت والدین می‌بایست سعی کند با رفتار درست و مطابق گفتار، اعتبار خود را نزد فرزندان بالا ببرد. اگر فرزندان، والدین خود را در خانواده و در اجتماع به عنوان یک شخصیت معتبر و مورد احترام بپذیرد، سعی می‌کند که گفته‌های او را خوب گوش بدهد و بپذیرد و در رفتار و کردار خود عملی کند و حتی رفتار والدین را الگوی رفتار خویش قرار دهد.

منابع

- ارجمندزاده، لیلا (۱۳۹۳). بررسی رابطه رضامندی زوجیت والدین با محبوبیت، سلامت روان و خلاقیت در فرزندان تیزهوش دبیرستانی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود
- اسدی، مهسا (۱۳۹۳). تأثیر آموزش تحلیل رفتار متقابل بر سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شهر کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد
- افروز، غلامعلی (۱۳۹۳). روان‌شناسی خانواده، همسران برتر. چاپ نهم. تهران: انجمن اولیا و مربیان.
- افروز، غلامعلی و قدرتی، مهدی (۱۳۹۰). ساخت و هنجاریابی مقیاس رضایتمندی همسران افروز (فرم کوتاه)، مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، شماره ۱، صص ۳-۱۶.
- افروز، غلامعلی و قدرتی، مهدی (۱۳۹۰). ساخت و هنجاریابی مقیاس رضایتمندی همسران افروز (فرم کوتاه)، مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، شماره ۱، صص ۳-۱۶.
- افشاری، صدیقه، (۱۳۸۱). بررسی رابطه بین رضایت زناشویی والدین و پیشرفت تحصیلی فرزندان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان بوشهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر شکوه نوابی نژاد، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- افکاری، حمید رضا. (۱۳۹۲). تأثیر آموزش مولفه‌های سازگاری اجتماعی بر کاهش سطح اعتیادپذیری و تغییر نگرش دانش‌آموزان مقطع متوسطه ساکن در حومه تهران نسبت به مصرف مواد. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.
- امینی، سمانه (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی طرحواره درمانی گروهی در بهبود سازگاری اجتماعی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کاهش علائم بیماری در مردان مبتلا به اختلال شخصیت مرزی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شیراز
- تقوی جرابجی، مهدیه (۱۳۸۸). «رابطه شیوه‌های فرزند پروری با هوش هیجانی و خلاقیت»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی سید کاظم رسولزاده طباطبایی، دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس.

توکلی چالپاری، الهام (۱۳۹۱). مقایسه میزان تاب آوری و سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان افراد معتاد و غیر معتاد شهرستان الیگودرز»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر فریبرز درتاج، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی.

حسن‌زاده کلاته، زهره (۱۳۹۰). بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی در افزایش محبوبیت کودکان پیش‌دبستانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد

حسینی، محمد رضا (۱۳۸۹). بررسی تاثیر محبوبیت والدین بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهر تهران. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم.

دانشور، مهسا (۱۳۹۳). تاثیر مراکز مشاوره قبل از ازدواج در میزان رضایتمندی از روابط زناشویی.

دلور، علی (۱۳۹۵). روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، تهران: نشر ویرایش

دلور، علی (۱۳۹۴). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران: انتشارات رشد.

دهقانی، ستایش (۱۳۹۴). بررسی رابطه رضایتمندی زناشویی بر اساس مولفه‌های عشق در زوجین دانشجوی دانشگاه آزاد جیرفت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس

دوستی، حمید (۱۳۹۳). بررسی رابطه افکار ناکارآمد و سبک تفکر با رضایتمندی زناشویی زوجین شهرستان دنا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید بهشتی

ریو، جان مارشال (۲۰۰۵). انگیزش و هیجان، ترجمه یحیی سید محمدی (۱۳۹۴)، تهران: نشر ویرایش.

سادات شجاعی، فرشته (۱۳۹۱). پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر محبوبیت والدین بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان و سازش یافتگی اجتماعی فرزندان»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر غلامعلی افروز، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

ساعتچی، محمود (۱۳۹۴). مشاوره و روان‌درمانی، نظریه‌ها و راهبردها. تهران: نشر ویرایش.

سلطانی، جواد (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی برنامه ارتقا کیفیت زندگی زوجین بر رضایتمندی زناشویی و سلامت روان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

سیف، علی اکبر (۱۳۹۶، الف). روانشناسی پرورشی نوین، تهران: نشر دوران

سیف، علی اکبر (۱۳۹۶، ب). روانشناسی یادگیری و مطالعه. تهران: نشر دوران.

شرفی، زهرا (۱۳۹۴). تدوین برنامه آموزشی توانمندسازی زوجین براساس نظریه عشق استرنبرگ و تاثیر آن بر کاهش تعارض زناشویی و افزایش رضایتمندی زوجین ناخرسند شهر همدان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس

شهر آرای، مهرناز (۱۳۸۶). روان‌شناسی یادگیری کودک و نوجوان، تهران: انتشارات رشد.

شیخی کوهسار، زینب (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش غنی‌سازی ازدواج اولسون بر ارتقاء آگاهی از انتظارات، بهبود باورهای ارتباطی و افزایش رضایت زناشویی افراد مراجعه‌کننده به بهزیستی گنبد کاووس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد

محمودی، محمدتقی، (۱۳۷۶). بررسی رابطه بین اشتغال مادر و ویژگی‌های شخصیتی، پیشرفت تحصیلی و خلاقیت فرزندان در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های مناطق ۲، ۵، ۹ شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر عزت‌الله نادری، دانشکده علوم دانشگاه تربیت معلم تهران.

مرعشی شوشتری، مریم سادات (۱۳۹۲). بررسی رابطه رضامندی زوجیت والدین بامیزان خلاقیت، سلامت روان و محبوبیت گروهی در دانش‌آموزان مقطع راهنمایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود

مظاهری، سمیه (۱۳۹۱). بررسی عوامل موثر بر رضایتمندی زناشویی در قوم بلوچ. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد اندیمشک.

مظفری، محدثه (۱۳۸۸). بررسی ارتباط چند گانه سبک‌های فرزند پروری مادران، ویژگی‌های شخصیتی (نتو) و خلاقیت دانش‌آموزان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر عظیم حمزیهان، دانشگاه سمنان.

مهدوی، هدی (۱۳۹۴). بررسی مقایسه‌ای رضایتمندی زناشویی بین دو گروه زنان ایرانی ازدواج کرده با اتباع بیگانه و ایرانی با لحاظ وضعیت حقوقی آنها. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس

میرغفوریان، لیلا (۱۳۹۳). بررسی رابطه رضامندی زوجیت والدین با محبوبیت، سلامت روان و خلاقیت در فرزندان تیزهوش دبیرستانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر غلامعلی افروز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود - دانشکده علوم انسانی.

نایینی فرد، زهرا (۱۳۹۰). بررسی رابطه سبک های فرزند پروری با خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر فریبرز صدیقی ارفعی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه کاشان.

هومن حیدرعلی (۱۳۹۵). شناخت روش علمی در علوم رفتاری. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

Ansong, D., Eric, K., Ansong, A. O., Ampomah, B., Adjabeng, K (2015). Factors contributing to spatial inequality in academic achievement in Ghana: Analysis of district-level factors using geographically weighted regression. *Applied Geography*, Volume 62, Pages 136-146.

Broadbent, J., Poon, W.L (2015). Self-regulated learning strategies & academic achievement in online higher education learning environments: A systematic review. *The Internet and Higher Education*, Volume 27, October 2015, Pages 1-13.

Candida C. Peterson, Karin O'Reilly & Henry M. Wellman (2016). Deaf and hearing children's development of theory of mind, peer popularity, and leadership during middle childhood, *Journal of Experimental Child Psychology*,

Chen, L.-H., Chin, C.-K., Tan, C.-L., & Liu, M (2015). Students' personal and social meaning making in a Chinese idiom mobile learning environment. *Educational Technology & Society*, 13(4), PP:15-26.